

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 388

van **TOM VAN GRIEKEN**

datum: 5 juli 2017

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Vlaamse overheid - Verzending Franstalige brieven aan Brusselse Vlamingen

Ik werd gecontacteerd door een Brusselse Vlaming die eind juni van het departement Kanselarij en Bestuur van de Vlaamse overheid een eentalig Franstalige brief ontving betreffende een vragenlijst in het kader van de Brusselmonitor (in het Frans: 'le questionnaire Monitoring de Bruxelles 2017'). De brief werd ondertekend door de administrateur-generaal van het agentschap Binnenlands Bestuur en de secretaris-generaal van het departement Kanselarij en Bestuur.

Het is niet de eerste keer dat er vanuit de Vlaamse overheid per vergissing Franstalige brieven vertrekken naar Vlamingen.

1. Hoeveel brieven werden er in totaal verzonden? Hoeveel in het Frans en hoeveel in het Nederlands?
2. Hoeveel Brusselse Vlamingen ontvingen dit Franstalig schrijven?
3. Welke fout ligt aan de basis van het verzenden van een Franstalig schrijven aan Nederlandstalige Brusselaars?
4. Hoeveel keer werden er door de Vlaamse overheid reeds foutief Franstalige brieven verzonden aan Vlamingen? Graag cijfers voor 2016 en de eerste helft van 2017.
5. Op welke manier wordt deze fout rechtgezet tegenover deze Brusselse Vlamingen?
6. Welke maatregelen zullen er worden genomen om in de toekomst te vermijden dat Brusselse Vlamingen nog Franstalige correspondentie zouden ontvangen van de Vlaamse overheid?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Geert Bourgeois (388), Liesbeth Homans (742).

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 388 van 5 juli 2017

van **TOM VAN GRIEKEN**

Voor een goed begrip is het noodzakelijk om eerst de context en de werkwijze voor de bevraging in het kader van de Brusselmonitor 2017 toe te lichten.

De organisatie van deze bevraging in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest geeft uitvoering aan artikel 17 van de Stedenfondsbeleidsovereenkomst 2014-2019 van 19 december 2013 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Gemeenschap, conform met de aanpak ten aanzien van de 13 Vlaamse centrumsteden, instaat voor de opvolging van maatschappelijke effecten en indicatoren van de beleidsovereenkomst en dat zij voor de invulling van een aantal indicatoren het initiatief neemt om in dialoog met de VGC een bevraging op te zetten bij de bevolking in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De organisatie van een dergelijke bevraging in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is geen evidentie. Daarom is ervoor gekozen om de bevraging te koppelen aan de reeds geplande Taalbarometer. De Taalbarometer is een persoonlijke en mondelinge bevraging over de talenkennis en het taalgebruik binnen verschillende contexten bij een representatieve steekproef van de totale bevolking van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, getrokken op basis van het Rijksregister. De respondenten die hieraan deelnemen worden nadien uitgenodigd om de vragenlijst Brusselmonitor 2017 schriftelijk of online in te vullen. Deze aanpak biedt het voordeel dat respondenten rechtstreeks aangesproken kunnen worden om de vragenlijst in te vullen, wat hen mogelijk stimuleert om dit ook werkelijk te doen.

De Taalbarometer wordt in opdracht van Vlaams minister Sven Gatz, bevoegd voor Brussel, uitgevoerd door het Brussels Informatie-, documentatie- en onderzoekscentrum (BRIO), dat instaat voor de analyse van de Brusselse taalsituatie. Voor het afnemen van de persoonlijke bevragingen heeft de Vlaamse overheid het veldwerkbureau MAS aangesteld. De bevraging in het kader van de Brusselmonitor wordt in opdracht van Vlaams minister Liesbeth Homans, bevoegd voor Stedenbeleid, georganiseerd in een nauwe samenwerking tussen het Agentschap Binnenlands Bestuur en de Studiedienst van de Vlaamse Regering, die sedert 1 januari 2016 geïncorporeerd is in het departement Kanselarij en Bestuur.

Concreet ziet de organisatie er als volgt uit.

- De respondent ontvangt een tweetalige brief (Nederlands / Frans) van BRIO met de vraag om deel te nemen aan de Taalbarometer. In deze brief wordt gemeld dat wie deelneemt, nadien een vragenlijst zal ontvangen die handelt over de leefbaarheid in Brussel. De deelnemers kunnen deze vragenlijst schriftelijk of online invullen en per post gratis terugsturen.
- Een interviewer van het veldwerkbureau MAS neemt contact op met de respondent voor de afname van de Taalbarometer. Indien de respondent Nederlands verstaat, wordt het interview in het Nederlands afgenomen. Indien dit niet het geval is, neemt de interviewer het interview in een andere taal af (in het Frans of in het Engels met behulp van een computer, of in het Pools, Roemeens of Arabisch met behulp van een schriftelijke vragenlijst). De interviewer overhandigt nadien aan de respondent een exemplaar van de vragenlijst Brusselmonitor 2017. Hij heeft hiervan zowel een Nederlandstalige, een Franstalige als een Engelstalige versie ter beschikking. De

Engelstalige en de Franstalige versie zijn letterlijke vertalingen van de Nederlandstalige versie. Een respondent, die de persoonlijke en mondelinge bevraging in het Nederlands heeft afgelegd, ontvangt een Nederlandse vragenlijst Brusselmonitor 2017. Hij kan deze schriftelijk of online invullen. Indien de respondent de Taalbarometer niet in het Nederlands kon afleggen, overhandigt de interviewer de vragenlijst Brusselmonitor 2017 hetzij in het Frans, hetzij in het Engels, ook met de mogelijkheid om de vragenlijst online in te vullen.

- Het veldwerkbureau bezorgt wekelijks aan de Studiedienst van de Vlaamse Regering een bestand met de ID-nummers van de afgewerkte bevragingen en de taal waarin de bevraging is afgenomen.
- Op basis daarvan volgt de Studiedienst op welke respondenten de vragenlijst Brusselmonitor 2017 hebben ingevuld en terugbezorgd. Indien ongeveer een week na datum van het interview geen ingevulde vragenlijst is ontvangen (per post of online) stuurt het departement Kanselarij en Bestuur een eerste herinneringsbrief. Indien na de eerste herinneringsbrief geen reactie volgt, kunnen nog een tweede en een derde herinneringsbrief verstuurd worden. Voor de herinneringsbrieven wordt de gebruikte taal van de Taalbarometer (op basis van het wekelijkse bestand) gehanteerd: naast een Nederlandstalige versie zijn er ook herinneringsbrieven in het Frans en in het Engels. De Engelstalige en de Franstalige versie zijn letterlijke vertalingen van de Nederlandstalige herinneringsbrief. Dit betekent dat een correspondent tot viermaal toe kan aangesproken worden om deel te nemen. Deze wijze van werken is gebaseerd op de Dillman-methode die voor dergelijke bevragingen als de standaard wordt gebruikt.

De bevraging van de Taalbarometer wordt in de periode mei–november 2017 afgenomen bij 2.500 respondenten. Om dit aantal te kunnen realiseren, bedraagt de steekproefgrootte 10.000 adressen uit het Rijksregister. Aangezien de antwoordgraad voor een dergelijk onderzoek rond een derde schommelt (met een derde weigeringen en een derde niet te bereiken respondenten) en een foutenmarge van 2% en een betrouwbaarheid van 95% beoogd worden, betekent dit dat voor elke effectief te bevragen kandidaat, drie reserves nodig zijn uit dezelfde gemeente en van hetzelfde geslacht en leeftijdscategorie.

Zoals hoger reeds vermeld wil de Vlaamse Gemeenschap, in uitvoering van de Stedenfondsbeleidsovereenkomst van 19 december 2013 met de bevraging Brusselmonitor 2017 aan de VGC data aanleveren die nuttig zijn in het kader van haar verdere beleidsplanning. Een zo hoog mogelijke respons is hierbij dan ook van groot belang. De ambitie is om zoveel mogelijk van de 2.500 respondenten, die deel genomen hebben aan de persoonlijke bevraging van de Taalbarometer, te overtuigen om ook de vragenlijst Brusselmonitor 2017 in te vullen. Als blijk van waardering zullen 1.250 willekeurig gelote respondenten, die een volledig ingevulde vragenlijst bezorgd hebben, nadien een geschenkbbon van 6 euro ontvangen (ook dit is een element van de Dillmanmethode).

Tijdens de voorbereiding van deze bevraging heeft het Agentschap Binnenlands Bestuur advies gevraagd aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT). In haar advies (48.307) stelt de VCT dat het beperkt gebruik van nuttige vreemde talen toelaatbaar kan zijn:

- als het gebeurt in uitzonderlijke en beperkte gevallen: de vertaalde brieven en vragenlijst worden enkel gebruikt in het kader van de bevraging Brusselmonitor 2017, die een beperkte duurtijd heeft;
- als het verantwoord kan worden door een bijzonder doel: de vragenlijst heeft als doel voor de VGC inlichtingen in te winnen over een aantal maatschappelijke evoluties opdat zij die kan aanwenden bij haar verdere beleidsplanning;
- als de anderstalige tekst dezelfde informatie bevat als de originele boodschap en dit ook uitdrukkelijk vermeld wordt: de vragenlijst en de herinneringsbrieven bevatten dezelfde informatie als de Nederlandstalige versie;
- als de anderstalige tekst bedoeld is voor een specifiek doelpubliek, meer bepaald personen die zich in een eerste integratiefase bevinden en om die reden nog niet voldoende het Nederlands beheersen: hieronder worden zowel personen gerekend

met de niet-Belgische nationaliteit als personen die minder dan 10 jaar geleden Belg zijn geworden.

Gelet echter op het feit dat de Brusselmonitor gekoppeld is aan de Taalbarometer, die net als doel heeft om de talenkennis en het taalgebruik binnen verschillende contexten na te gaan bij de Brusselse bevolking en gelet op de ambitie om zoveel mogelijk van de 2.500 respondenten te stimuleren om nadien de vragenlijst Brusselmonitor 2017 in te vullen, is het weinig zinvol om een Nederlandstalige vragenlijst bij de respondent achter te laten, nadat de Taalbarometer in een andere taal is afgenomen. Dit zou drempelverhogend werken, de beslissing van de respondent om te participeren aan de Brusselmonitor 2017 wellicht negatief beïnvloeden en de kwaliteit van de antwoorden niet ten goede komen.

1. De brief, waarvan sprake is in deze schriftelijke vraag, was de eerste herinneringsbrief. In totaal zijn in de periode van 27 mei tot 21 juli (= de eerste fase van het veldwerk) 231 eerste herinneringsbrieven verstuurd: 1 Nederlandstalige, 6 Engelstalige en 224 Franstalige. Hieruit blijkt dat in die periode voornamelijk respondenten gecontacteerd zijn, voor wie de bevraging van de Taalbarometer in het Frans afgenomen is.
2. Twee Brusselse Vlamingen ontvingen per vergissing een Franstalige versie van deze eerste herinneringsbrief.
3. Een vergissing in de opvolging en een onregelmatigheid vanwege een interviewer liggen aan de basis van de verzending van een Franstalige herinneringsbrief aan twee Nederlandstalige Brusselaars.

Eén Brusselse Vlaming, die op basis van de representatieve steekproef aangeschreven was door BRIO, maar die nog niet gecontacteerd was door een interviewer, ontving per vergissing de Franstalige herinneringsbrief die verstuurd moest zijn naar een andere respondent, die wel al deelgenomen had aan de bevraging in het Frans. Er is dus in de opvolging een fout geslopen. Om dergelijke vergissingen te vermijden wordt sindsdien een striktere controle van de opvolging uitgevoerd.

Een tweede Brusselse Vlaming, die op basis van de representatieve steekproef aangeschreven was door BRIO, was niet thuis, toen de interviewer langs kwam. Deze interviewer heeft - tegen alle afspraken in - een Franstalige vragenlijst achtergelaten bij een andere persoon dan de aangeschreven respondent, zonder zeker te zijn dat de respondent bij het tweede bezoek zou willen meewerken aan de Taalbarometer en zonder de taal te verifiëren waarin de Taalbarometer zou afgenomen worden. Omdat dergelijke onregelmatigheden absoluut niet geoorloofd zijn, zijn de te volgen stappen nog eens grondig doorgesproken met het veldwerkbureau. Ondertussen zijn ook alle enquêtes gecontroleerd die deze interviewer heeft afgenomen.

4. In 2016 heeft in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen bevraging plaats gevonden in het kader van de Brusselmonitor. De bevraging "Brusselmonitor 2017" is de eerste bevraging die de Vlaamse Gemeenschap in het kader van het Stedenbeleid organiseert. Het veldwerk neemt vier maanden in beslag en verloopt in fasen. De eerste fase is doorgedaan van 27 mei tot 21 juli; de volgende fase start in de tweede helft van september. In de eerste fase hebben dus twee Brusselse Vlamingen per vergissing een Franstalige versie van de eerste herinneringsbrief ontvangen.
5. De Brusselse Vlaming die per vergissing de herinneringsbrieven bestemd voor een andere respondent had ontvangen, heeft per e-mail een toelichting over deze vergissing en verontschuldiging ontvangen. In onderling overleg is met deze Brusselse Vlaming overeengekomen haar naam weg te laten uit de lijst van respondenten voor de steekproef en haar niet langer aan te spreken in het kader van dit onderzoek.

De Brusselse Vlaming die niet thuis was en bij wie een Franstalige vragenlijst was achtergelaten, is sindsdien reeds een aantal keren gecontacteerd, maar nog niet bereikt door de interviewer. Vanaf de tweede helft van september zal de interviewer de respondent nogmaals contacteren, met de bedoeling de fout recht te zetten.

6. De diensten van de Vlaamse overheid zullen in september een evaluatievergadering organiseren met het veldwerkbureau om de procedure opnieuw grondig door te nemen en om de afspraken te herhalen. Daarnaast komt er een striktere controle van de opvolging. Op deze wijze willen we vermijden dat Brusselse Vlamingen nog Franstalige correspondentie zouden ontvangen.

Daarnaast zal de Vlaamse administratie erover waken dat op de keerzijde van de anderstalige herinneringsbrieven steeds de Nederlandse versie afgedrukt wordt en dat in de Franstalige en in de Engelstalige versie van de herinneringsbrieven uitdrukkelijk vermeld wordt dat de anderstalige versie van de brief en van de vragenlijst dezelfde informatie bevat als de Nederlandstalige versie, zoals gesteld als voorwaarde in het advies van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Deze uitdrukkelijke vermelding ontbrak tot nog toe. De interviewers zullen ook bij het overhandigen van een exemplaar van de vragenlijst in het Frans of in het Engels uitdrukkelijk vermelden dat deze versie van de vragenlijst dezelfde informatie bevat als de Nederlandse vragenlijst. Dit wordt als vast element opgenomen in de te volgen procedure.